

Til rette vedkommende

Anonymisert versjon av uttalelse i sak - spørsmål om diskriminering på grunn av generell tilgjengelighet

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til klage av 20. april 2009 fra A.

A mener Reitan Servicehandel bryter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, fordi inngangspartiet på 7-eleven Røa har trapper som gjør det vanskelig og/eller umulig for personer med nedsatt bevegelsesevne å komme inn i butikkens lokaler.

Ombudet har vurdert saken, og konkluderer med at Reitan Servicehandel i utgangspunktet ikke oppfyller diskriminerings- og tilgjengelighetslovens plikt til å sikre universell utforming av 7-eleven Røa, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd. Ombudet har imidlertid kommet frem til at en utbedring av inngangspartiet vil være uforholdsmessig byrdefullt på nåværende tidspunkt.

Under forutsetning av at 7-eleven Røa flytter eller utbedrer inngangspartiet etter juli 2010, når leiekontrakten for nåværende lokaler går ut, har derfor ombudet konkludert med at Reitan Servicehandel ikke handler i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd, jf. § 9 fjerde ledd.

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda innen tre uker fra mottakelsen av dette brevet, se vedlagte orientering.

Sakens bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsombudet bygger på partenes skriftlige redegjørelser i sin fremstilling av sakens bakgrunn.

A klaget på tilgjengeligheten til 7-eleven Røa i brev av 16. april 2009. A klager på at 7-eleven Røa har en trapp med flere trinn som gjør det vanskelig og/eller umulig å komme inn i butikken for bevegelseshemmede, for eksempel rullestolbrukere. 7-eleven Røa har heller ingen alternativ inngang for bevegelseshemmede.

A mener 7-eleven Røa bryter virksomhetens plikt etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 til å være generelt tilrettelagt (universell utforming).

Reitan Servicehandel Norge AS har i brev av 11. mai 2009 erkjent at butikklokalene på Røa ikke er universelt utformet. Virksomheten har også dokumentert at 7-eleven Røa for tiden går med underskudd.

Reitan Servicehandel konkluderer med at en etablering av rampe ikke er aktuell utenfor 7-eleven Røa fordi høydeforskjellen ikke vil tilfredsstille minimumskravene. Ifølge Reitan Servicehandel vil rampens stigningsgrad bli vesentlig høyere enn 1:20 som bør være maksimum høydeforskjell. Reitan Servicehandel har i redegjørelsen skrevet at kostnadene for å totalutbedre tilgjengeligheten på 7-eleven Røa vil komme opp i kroner 310 000,-. Dette innebærer riving av eksisterende trapp, bygging av ny plattform, etablering av heis og ombygging av inngangspartiet slik at det blir større, samt installering av automatisk dør.

Reitan Servicehandel opplyser at de har vurdert ulike tiltak for å bedre tilgjengeligheten for personer med nedsatt bevegelsesevne. Virksomheten mener imidlertid at det på nåværende tidspunkt vil innebære en uforholdsmessig byrde å sikre generell tilgjengelighet av 7-eleven Røa. De viser i denne sammenheng til kostnaden på kroner 310 000,- ved en totalutbedring.

Reitan Servicehandel ber derfor om at ombudet eventuelt ”utsetter et pålegg om utbedring til juli 2010”. De begrunner dette med at leiekontrakten utløper i juli 2010, og en eventuell utbedring må til for at virksomheten skal fortsette driften i nåværende lokaler på Røa.

Rettslig grunnlag

Ombudet har kompetanse til å gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9. Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd, første setning, lyder:

”Offentlige og privat virksomhet rettet mot allmennheten har plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten.”

Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetenes alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 annet ledd. I dette ligger at butikker skal sikre tilgang til virksomheten for flest mulig gjennom hovedinngangen. Plikten til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven er en rettslig standard.

Hva som menes med en uforholdsmessig byrde, presiseres i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd, annen setning:

”Ved vurderingen av om en utforming eller tilretteleggingen medfører en uforholdsmessig byrde skal det særlig legges vekt [på] tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, hvorvidt virksomhetens alminnelige funksjon er av offentlig art, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen, virksomhetens ressurser, sikkerhetsmessige hensyn og vernehensyn.”

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13 fastslår at det i saker om diskriminering er delt bevisbyrde. Det betyr at dersom en virksomhet ikke er universelt utformet, må virksomheten sannsynliggjøre at en eventuell utbedring vil være uforholdsmessig.

Likestillings- og diskrimineringsombudets vurdering

Ombudet vil innledningsvis fastslå at Reitan Servicehandel er en virksomhet som har plikt til å sikre at 7-elevens hovedløsning er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9. Reitan Servicehandel plikter å sikre at personer med nedsatt funksjonsevne har adgang til de delene av 7-elevens fysiske forhold som er rettet mot allmennheten. Plikten omfatter utformingen av inngangspartiet.

7-eleven Røa innrømmer at inngangspartiet ikke er universelt utformet og at de ikke oppfyller plikten etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd. Spørsmålet er om en utbedring vil være uforholdsmessig byrdefullt for 7-eleven Røa. 7-eleven Røa har bevisbyrden for at det vil være uforholdsmessig byrdefullt.

Reitan Servicehandel AS har på vegne av 7-eleven Røa hevdet at en utbedring på nåværende tidspunkt vil være for kostbar. Virksomhetens økonomi vil ha betydning for om plikten til generell tilrettelegging vil være uforholdsmessig, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd, annen setning, tredje og fjerde alternativ.

Det finnes verken rettspraksis eller forvaltningspraksis om hva en uforholdsmessig byrde for virksomheter som 7-eleven Røa er. I Ot.prp. nr. 44 (2007-2008), side 261 framgår dette:

”De faktiske kostnadene ved tiltaket og virksomhetens økonomiske situasjon står sentralt for pliktsubjektet. Loven pålegger som utgangspunkt ikke en så vidtgående plikt til kostbare tilrettelegging at pliktsubjektet må legge ned sin virksomhet. Terskelen ligger imidlertid ikke så lavt at tilrettelegging som ville vært nyttig for store grupper mennesker, og som det er rimelig at virksomheten utfører, faller utenfor under henvisning til rene fortjenestehensyn.

[...]

Det vil være relevant å se hen til kostnader som ville vært nødvendige dersom virksomheten hadde innrettet seg lojalt etter plikten. En virksomhet kan derfor ikke bevisst omgå lovens krav ved å unnlate å sikre universell utforming i en tidlig fase av bestilling, bygging, renovering mv., for så å hevde at etterfølgende tilrettelegging blir uforholdsmessig dyrt.”

Reitan Servicehandel AS har fremlagt tall som viser at 7-eleven Røa går med underskudd, og opplyst at en utbedring for å sikre tilgjengelighet ved 7-eleven Røa vil koste rundt kroner 310 000,-. En enkeltkostnad på over kroner 300 000,- vil i denne

situasjonen i seg selv kunne være urimelig byrdefullt. Reitan Servicehandel hevder at butikken ikke vil kunne fortsette driften hvis denne utbedringen blir pålagt.

På den annen side er inngangspartiet til 7-eleven Røa utformet slik at det stenger ute en stor gruppe mennesker. Personer som sitter i rullestol eller andre personer med nedsatt bevegelsesevne vil ikke ha mulighet til å benytte seg av de tjenester 7-eleven tilbyr. Ombudet finner også grunn til å fremheve lovens formålsbestemmelse som sier at *"loven skal bidra til nedbygging av samfunnsskapt funksjonshemmende barrierer [...]"*.

Reitan Servicehandel har vurdert å installere en mindre kostbar løsning i form av en rampe. Når den beste løsningen blir for dyr vil virksomheten kunne oppfylle lovens krav til universell utforming gjennom en litt dårligere løsning som bedrer tilgjengeligheten. En rampe vil imidlertid ikke kunne bedre tilgjengeligheten til for eksempel rullestolbrukere. Årsaken til dette er at den vil bli for bratt. Det finnes derfor ikke noen alternativ løsning som bedrer tilgjengeligheten uten å være en for stor utgift for virksomheten i dette tilfellet.

Virksomhetens leiekontrakt med gårdeier går ut juli 2010. Reitan Servicehandel AS har opplyst at de i forbindelse med vurdering av fornying av leiekontrakten skal ta hensyn til plikten til generell tilrettelegging.

Ombudet legger vekt på 7-elevens Røa nåværende økonomiske situasjon, kostnadene forbundet med å gjøre virksomheten tilgjengelig, den korte tiden frem til leiekontaktens utløp og Reitan Servicehandel AS' lovnad om å ta hensyn til plikten til generell tilrettelegging ved inngåelse av ny leiekontrakt. Ombudet konkluderer derfor med at det vil være uforholdsmessig byrdefullt på nåværende tidspunkt for 7-eleven Røa å sikre universell utforming av inngangspartiet.

Konklusjon

7-eleven Røa v/Reitan Servicehandel bryter ikke diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9 tredje ledd, fordi en utbedring av inngangspartiet vil være uforholdsmessig byrdefullt på nåværende tidspunkt.

* * *

Ombudet forutsetter at virksomheten oppfyller kravene til universell utforming etter inngåelse av ny leiekontrakt sommeren 2010. Vi ber om å bli holdt orientert i saken.

Med vennlig hilsen

Beate Gangås
likestillings- og diskrimineringsombud

Vedlegg: Orientering om adgangen til å bringe ombudets uttalelse inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

Kopi: Klager.

Saksbehandler: Åsulv Solstad.